

Reportage Wetenschappelijke eedaflegging

Gezonde data, gezonde wetenschap

Om fraude te voorkomen, ondertekenden 37 jonge onderzoekers aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam een ethische code voor wetenschapsbeoefening.

Van onze verslaggeefster

Anne Hammers

schapper aan de Erasmus Universiteit beschuldigde zijn schizofrene zwager ervan de harde schijf van zijn computer te hebben weggegooid. Daarom kon hij zijn onderzoeksdata niet voorleggen, toen hij ervan werd verdacht resultaten te hebben verzonden. Een zaal met promovendi en masterstudenten van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) barst in lachen uit. 'Lach maar', zegt rector magnificus Henk Schmidt. 'Maar het is wel gebeurd, en het waren onze collega's.'

Om te voorkomen dat frauderende hoogleraren als de psychologen Dirk Smeesters en Diederik Stapel de Nederlandse wetenschap opnieuw in verlegenheid brengen, ondertekenden 37 wetenschappers in spe van het Erasmus Research Institute of Management (ERIM) woensdag als eersten de code voor wetenschapsbeoefening. Hiermee verklaren zij te zullen handelen binnen de ethische richtlijnen van de wetenschap en sluiten ze tevens hun eerste cursus Wetenschappelijke Integriteit officieel af.

De EUR is daarmee de eerste universiteit die gehoor geeft aan het adviesrapport van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) dat de commissie onder leiding van Kees Schuyt vorig jaar publiceerde. Hierin staat dat studenten en promovendi via cursussen kunnen

worden gewezen op de wetenschappelijke ethiek. De vereniging voor universiteiten, de VSNU, stelde daarnaast de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening op.

'Verklaar je dat je zult handelen volgens de ethische wetenschapsrichtlijnen zoals die in de eed staan', vraagt Finn Wynstra, die de cursus leidde, aan de overwegend internationale studenten die één voor één naar voren worden geroepen. Allen zeggen ze 'I do' waarbij ze hun handtekening zetten onder het diploma.

'Het is natuurlijk letterlijk een papiertje', zegt Marcel Tuijn (24), die in oktober begon met zijn promotieonderzoek in de accountancy. 'Het gaat erom hoe je er zelf instaat en daar heeft zo'n eed weinig invloed op. Maar je onderhoudt het wel, het maakt je bewuster.' Wat doe je bijvoorbeeld wanneer je vermoedt dat de onderzoeksgegevens van jouw promotor niet kloppen? Of wanneer je ziet dat een begeleider een niet-zakelijke relatie heeft met een promovendus, en dit onderzoeksresultaten beïnvloedt? 'Het zijn grijze gebieden', zegt Tuijn. 'Het is goed dat je daar nu met een groep over kunt discussiëren.'

Cursusleider Wynstra geeft toe dat de ceremonie vooral symbolisch is. De studenten die vanmiddag aanwezig zijn, zijn bovendien jong en vol goede moed. 'Ik zou nooit kunnen frauderen', zegt Tuijn. 'Ik word al kwaad als iemand vals speelt bij een spelletje.'

De bedoeling is daarom dat een soortgelijke cursus ook wordt gevolgd door al het academisch personeel. 'In de praktijkvoorbeelden die we nu kennen, ging het niet om promovendi', zegt Wynstra. Hij staat ook aan het hoofd van de werkgroep Wetenschappelijke Integriteit, waarmee de EUR fraudegevallen zoals die van psycholoog Dirk Smeesters en internist Don Poldermans in de toekomst wil uitbannen. 'Ook onder hoogleraren is er veel draagvlak voor een dergelijke cursus.'

Ook wil de werkgroep een systeem ontwikkelen waarbij wetenschappers zonder veel extra moeite een backup kunnen maken van hun onderzoeksdata, waardoor ze deze altijd kunnen voorleggen. 'Zonder gezonde data geen gezonde wetenschap', benadrukt rector Henk Schmidt tegenover de studenten. Een verloren USB-stick of een schizofrene zwager mogen in de toekomst geen excuus meer zijn.



Blindenland 14





Een studente aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam ondertekent dinsdag de eed waarmee zij verklaart te zullen handelen volgens de ethische richtlijnen van de wetenschap. De eedaflegging is een reactie op de recente schandalen met frauderende wetenschappers. Foto Raymond Rutting / de Volkskrant

